

Over veren en afwijkingen

22 maart, Wim

Verenkleed

De slagpennen van ooievaars zijn zwart en ook de twee plukken veren die op de rug liggen zijn zwart. De overige veren zijn wit. Ooievaars hebben geen schutkleur nodig en ook bij de balts speelt de verenkleur geen rol van betekenis. Er is ook geen verschil in zomer- en winterkleed. Beide geslachten gaan het jaar rond gekleed in een gelijkgekleurd verenpak. Of toch niet helemaal?

Soms komen bij vogels kleurafwijkingen voor. Onlangs zagen we vlakbij Emmen een leucistische kievit. Leucisme is een afwijking in de pigmentvorming, waardoor vogels geheel of gedeeltelijk een lichter verenkleed hebben. Leucisme komt ook bij andere diersoorten voor.

Ook bij ooievaars? Het zou heel goed kunnen, maar we hebben het nog nooit gezien. Toch heeft ons Gennepse mannetje een afwijking in het verenkleed. Heeft u het al gezien? Kijk nog maar eens goed, morgen geven we de oplossing.

23 maart, Wim

Zwarte veren

Een ooievaarsstaart vormt een mooie witte waaier ... maar niet in Gennepe. Het verschil is snel opgemerkt door Ilse en gemeld in het Clubhuis. Goed gezien.

In de staart zitten twee zwarte veren. Het zijn de twee meest rechtse veren. Soms is het te zien als de ooievaar landt of wegvliegt. We hebben twee beelden geknipt uit twee clipjes en daarop is het zichtbaar.

Iedere staartveer komt ervoor in aanmerking en het kan ook om andere aantallen gaan. En als de zwarte staartveren worden geruid, komen er zwarte veren voor terug.

Afwijking? We kennen nog een paar ooievaars in het land die een paar zwarte staartveren hebben. Beschouw het als een leuke speling van de natuur.

5 april, Wim

Vliegende deur

Jarenlang is de ooievaar de Nederlandse broedvogel met de grootste spanwijdte geweest. In gestrekte zweefvlucht haalt een volwassen mannetje 210 cm.

Toen de zeearend weer ging broeden in ons land, moest de ooievaar de titel aan hem overdragen. Volgens de boeken kan een zeearend tot 245 cm komen en hij wordt vanwege zijn enorme spanwijdte en brede vleugels in de volksmond ook wel 'vliegende deur' genoemd.

Ik heb de deuren in huis even nagemeten, allemaal 210 cm hoog. De enige echte vliegende deur heet dus ooievaar.

Intussen kijk ik even naar de prachtige beelden in Gennepe. Zonnetje, carillonmuziek, vier eieren, wat wil je nog meer? Misschien nog een paaseitje vanavond kort voor middernacht?

Morgen in het weblog: de langste veer.

6 april, Wim

De langste veer

Op de foto ziet u de langste ooievaarsveer. Hij is zwart en zit dus aan de vleugel. Om precies te zijn aan het 'handje', de top van de vleugel. Aan de vleugeltop zitten 6 handpennen. De langste zijn de tweede, de derde en de vierde pen.

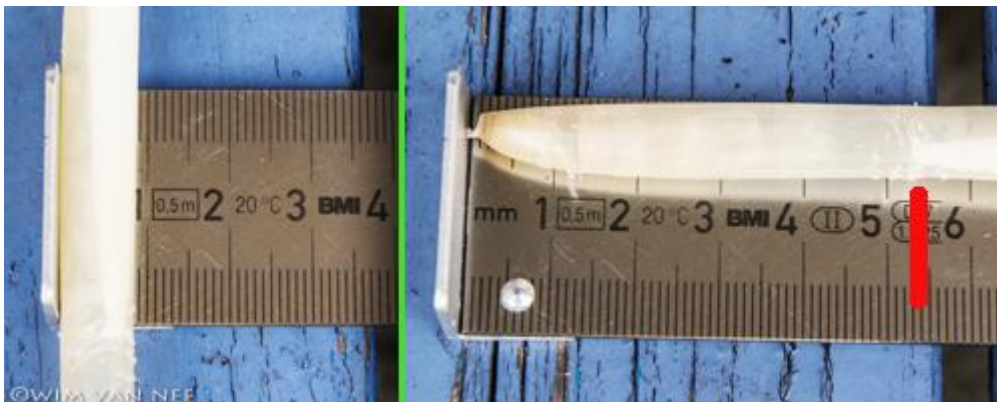

De veer op de foto is 46 cm lang, platgedrukt zelfs ruim 48 cm. De schacht van de veer heeft op het dikste punt een diameter van 9 mm en de veer heeft ruim 5 cm 'in het vlees' gezeten (tot de rode streep op de foto). De veer is enorm veerkrachtig en is sterk naar beneden gebogen. In de vlucht kan de luchtdruk aan de onderkant van de vleugel dan beter worden opgevangen en gestuurd door de hele lengte van de veer, een stukje aerodynamica waar vliegtuigontwerpers jaloers op kunnen worden.

Zulke lange veren zitten natuurlijk aan beide vleugels.

U heeft het al goed uitgerekend: Bijna de helft van de spanwijdte bestaat uit veer.

Afgelopen nacht het vijfde ei gelegd, weer scherp opgemerkt door de trouwe Clubhuisbezoekers.

1 juli, Caroline

Seizoen met een staartje

Ooievaar blijft online tot 1 augustus!

Uit het gedrag van de jongen blijkt dat ze klaar zijn voor hun eerste vlucht. Ze kijken geboeid naar alles wat vliegt (grappig om te zien in de clip van 29 juni), hun sprongen boven het nest worden steeds hoger en de onderlinge plagerij neemt toe. Het nest wordt te klein, de wijde wereld lo(n)kt.

Hun lichaam is nu ook volmaakt om te kunnen vliegen. De vette buikjes zijn omgezet in spieren, de arm- en handpennen* zijn volgroeid en vormen een aaneengesloten geheel. *) bij de ooievaar zijn dit de zwarte veren.

Het lijf en de staart horen wit te zijn, maar het kan gebeuren dat daar wat zwart tussen zit: een "bont kleed". Zo heeft de pa van dit nest rechts in de staart twee zwarte veren (kun je teruglezen in de blog van Wim).

Blijkbaar heeft één van de jongen een beetje meer van zijn genen gekregen, namelijk een zwarte pen middenin de staart (het viel mij op in de clip van 28 juni, 'ochtendritueel' op 1.33). Het maakt de vogel extra herkenbaar, maar bij het ringen met Leo was die veer nog 'verstopt'.

In mijn woonplaats Den Haag heb ik op een nest ook één jong met zwart in de staart ontdekt. Bij het ringen was die al zichtbaar. Waarschijnlijk blijven de vogels - ook na de rui - op die plek een zwarte veer houden. Het zou fantastisch zijn als we de 'zwartstaartjes' door de ringen extra goed kunnen volgen en misschien zien we ze na 3 jaar als oudervogel ergens op een camera terug.

P.S.: de ooievaar is tot 1 augustus online, zodat we het uitvliegen van de jongen kunnen meemaken. Als u een donatie wilt doen, dan kan dat nu nog... elke bijdrage voor de vogels blijft van harte welkom!

*Haags
'zwartstaartje' in
wording*

3 juni, Caroline

Van dons...

naar veren.

Vergelijk de clips van de afgelopen weken en zie hoe het pluizige uiterlijk van de kuikens is veranderd in een strak verenpak.

Dit zit doordacht in elkaar:

- donsveren: deze veren zien wij nu niet meer, ze zijn kort en heel pluizig. Het is ideaal isolatiemateriaal. Bij een koude buitentemperatuur houden ze de warmte in het vogellijf vast. Een natuurlijk dekbed.

- dekveren: dit zijn de veren die wij aan de buitenkant zien, ze liggen dakpansgewijs over elkaar en geven de vogel vorm en kleur. Veren zijn waterafstotend en zorgen dat het lijf eronder droog blijft.

- slagpennen: dit zijn de stevige veren aan de vleugels, die het vliegen mogelijk maakt. Bij de ooievaar het enige zwart in het witte verenpak*, let maar eens op als de vogel zijn vleugels spreidt om van het nest te vliegen. De staartpennen zijn ook belangrijk, om mee te sturen en remmen.

Vliegen kunnen de jonge ooievaars nu nog niet. De komende weken gaan ze hard werken om hun vleugelspieren te versterken. U zult ze vaker op het nest met de vleugels zien flappen. Eerst nog met de voeten op de grond, dan met sprongetjes, steeds hoger. De eerste vlucht, dat zal nog even duren. Zeker nog tot begin/half juli moet er nog flink aan 'krachttraining' gedaan worden.

*) de staart van de man van ons Beleef de Lente nest is niet helemaal wit, maar heeft aan de buitenkant een paar zwarte veren.

Meer hierover kun je teruglezen in de weblog van Wim (23 maart, <http://www.beleefdelente.nl/vogel/ooievaar/weblog/130>).

22 juli, Caroline

Zwarte ooievaar

Wij noemen 'm "ooievaar", maar eigenlijk hoort hier nog "witte" voor (*ciconia ciconia*).

Er bestaat namelijk ook een zwarte ooievaar (*ciconia nigra*). Deze soort heeft alleen wit op de buik en oksels. In vlucht vormt die vanaf de grond gezien een witte driehoek in het zwarte lijf. "Zwart" is niet helemaal een goede benaming vind ik, want in de veren zit een glimmende gloed, die met de lichtval varieert van groen tot paars.

Niet klepperen, wel vissen

Het is niet alleen de kleur die de soorten van elkaar onderscheidt. Zo kleppert de zwarte ooievaar nauwelijks met de snavel, maar maakt een miauwend en knorrend geluid. De vogel is ook iets kleiner van formaat. Verder is deze soort vrij schuw en leeft teruggetrokken in bossen. Ze nestelen niet op gebouwen en palen, maar hoog in bomen. Waar het hoofdvoedsel van de witte ooievaar vlees is, eet de zwarte ooievaar het liefst vis.

Kans op zien van zwarte ooievaar

In Nederland broeden (nog) geen zwarte ooievaars, wel in o.a. Duitsland en verder oostwaarts, tot ver in Rusland. Juist nu is de kans om een zwarte ooievaar in ons land te zien. Het zijn jonge vogels die na het uitvliegen gaan zwerven en zo even onze regio aandoen. Net als de jonge witte ooievaars zijn hun snavel en poten nog niet zo fel rood gekleurd als die van de oudervogels.

De STORK-website heeft ook een pagina gewijd aan de zwarte ooievaar: www.ooievaars.eu en meest recente waarnemingen in ons land kun je vinden op www.waarneming.nl.

Naast vis eet de zwarte ooievaar ook insecten en hier scharrelt een jong tijdelijk mee met een groep witte ooievaars. De foto maakte ik in augustus 2012 bij Lelystad. Tijd dus om er weer eentje te gaan ontdekken!